

Raakvlak Rapport

Archeologisch onderzoek op het Hof van Praet te Oedelem

Brugge 2009

Op de kaart van Ferraris (1770-1778) is een gebouwenbestand van drie gebouwen binnen een tweeledige ruime omwalling weergegeven.

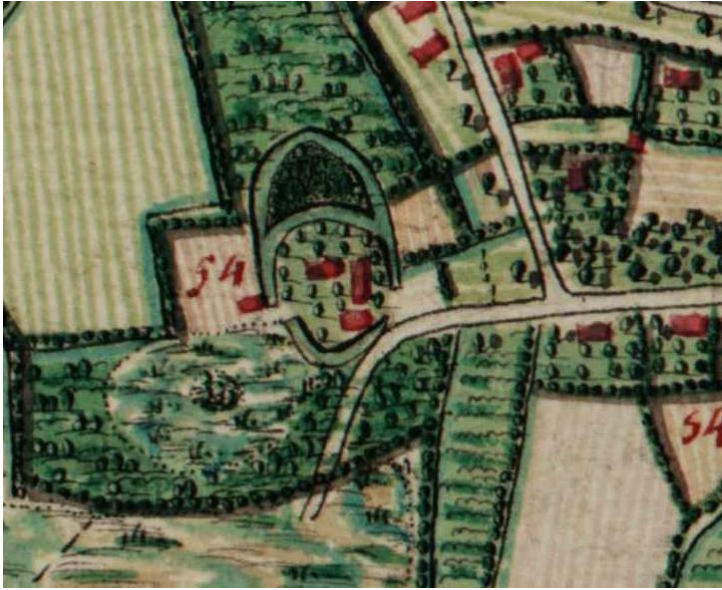

Fig. 2: Kaart van Ferraris (1770-1778).

Op een primitief kadastraal plan van ca. 1809 is een hoeve zichtbaar met losse bestanddelen. Het geheel is gevat binnen een cirkelvormige open omwalling en toegankelijk via een dreef.

Fig. 3: Detail van een pre-kadastraal plan uit 1809, RIJKSARCHIEF BRUGGE, Collectie Kaarten en Plannen, nr. 1608.

Ca. 1875 wordt volgens de kadastrergegevens het woonhuis vergroot. In 1900 wordt het zuidoostelijk gelegen vrijstaand bakhuis afgebroken. Het woonhuis en het grote landgebouw worden in 1954 uitgebreid in westelijke richting. In hetzelfde jaar wordt de oostelijke arm van de omwalling opgevuld. Ten noordwesten van het landgebouw wordt in 1970 een parallel volume aangebouwd.

De hoeve werd grondig verbouwd in de jaren 1990. er is weinig overgebleven van de oorspronkelijke opper- en neerhofstructuur gelegen binnen een dubbele omwalling. In het landschap is de structuur nog deels aanwezig.

Opmerking:

Het archeologisch onderzoek vond plaats op het oorspronkelijke neerhof. Op historische kaarten is in deze zone nooit bebouwing zichtbaar, deze bevond zich voornamelijk op het opperhof.

Eerder onderzoek:

In 1967 werd door leden van de heemkundige kring 'Bos en Beverveld' een "opgraving" uitgevoerd. Helaas zijn in verband met dit vroeg onderzoek amper gegevens gekend. De vondsten zouden zich bevinden binnen de collectie Streuve.

Het archeologisch onderzoek

Wegens de bouw van een nieuwe koeienstal werd door RAAKVLAk in samenwerking met de bouwheer Costers een klein archeologisch onderzoek verricht. Doordat de kans tot het aantreffen van gebouwen in deze zone eerder beperkt was, werd besloten een verkennend archeologisch onderzoek te starten aan de hand van twee lange (ca. 80 meter) proefsleuven. Deze werden getrokken over de lengte van de toekomstige stal. De sleuven zijn een kraanbak breed (ca. 1,2 meter) en werden getrokken op de plaats van de toekomstige ligplaats van de koeien. Dit wegens het minste gevaar voor verzakkingen achteraf. Aangezien de stal niet diep gefundeerd wordt, werden de sleuven tot ca. 50 cm diepte uitgraven.

Fig. 4: Zicht op beide sleuven

Vervolgens werd een diepe uitgraving op het einde van de stal (tot 240 cm diep) begeleid. In een laatste fase werd ook de uitgraving van de mestsiilo archeologisch geregistreerd, deze werd in de ondergrond uitgegraven tussen de 50 en de 100 cm diepte.

Het resultaat van het onderzoek:

Uit het onderzoek konden 2 verschillende grachten gelokaliseerd worden, een binnenste en een buitenste walgracht. Er bestonden reeds reconstructies van de dubbele walgracht, via het onderzoek konden nu de exacte locaties van beide grachten worden bepaald.

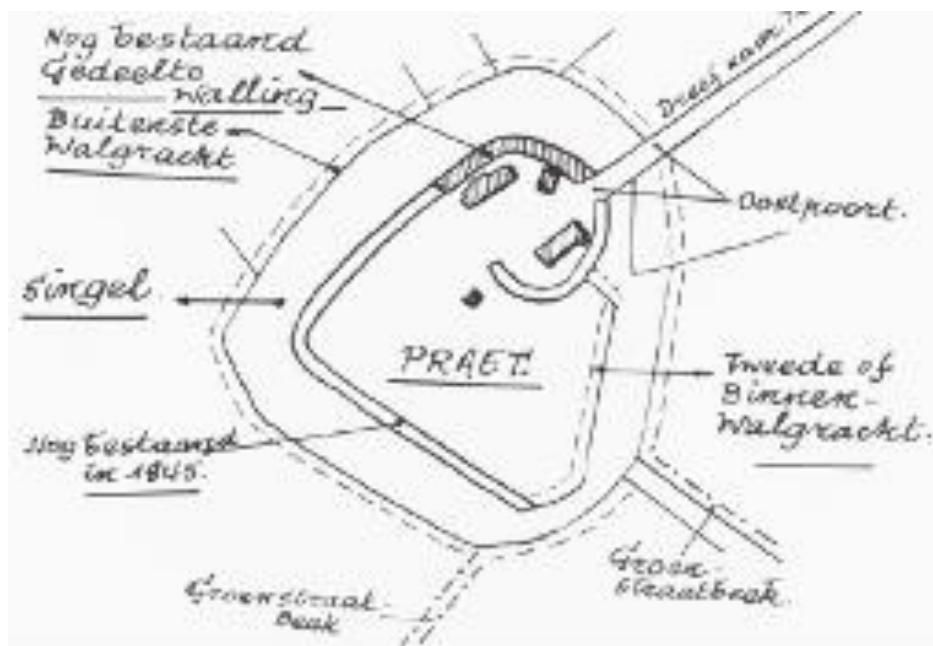

Fig. 5: Oude reconstructie van de dubbele walgracht gemaakt door Henri Zutterman (uit Heemkundige wandelingen te Oedelem).

Op het einde van de stal werden de graafwerken voor de aanleg van een opvangbak begeleid. Deze uitgraving oversneed de buitenste walgracht en leverde een doorsnede op van deze gracht. De gracht was hier ca. 12 meter breed, wel bevinden we ons hier in een bocht van de gracht. Deze bevatte weinig archeologische vondsten, enkel een bodemfragmentje van een kan afkomstig uit de Saintonge-regio in Zuidwest Frankrijk (Charente Maritieme). Het aardewerk is bedekt met een gevlekte groene loodglazuur en is te dateren in de 13de en de 1ste helft van de 14de eeuw. Er wordt aangenomen dat dit aardewerk samen met Franse wijnen naar het noorden werden verhandeld.

Op de 16de eeuwse bewaarde kaart staat deze buitenste walgracht niet meer afgebeeld, we mogen er vanuit gaan dat deze gracht in de 16de eeuw reeds was opgegeven.

Het 'soepbord-profiel' van de gracht –waarbij enkel het centrale deel dieper was uitgegraven– is een indicatie dat deze gracht geen verdedigende functie had. Door een brede ondiepe gracht uit te graven, bekomt men veel aanzien, door minder inspanning. Het centraal, dieper gegraven deel, zorgt ervoor dat de gracht onder water blijft staan.

Fig. 6: Coupe op de buitenste walgracht.

Het verloop van de binnenste walgracht kon over een grotere lengte gelokaliseerd worden. Ook hier was de inhoud eerder beperkt tot enkele scherven rood en grijs aardewerk, te dateren in de periode 14de-20ste eeuw. Deze gracht bleef het langst in gebruik, de laatste restanten van deze gracht werden pas in de 20ste eeuw dichtgegooid. Hierdoor is deze binnenste walgracht nog grotendeels in het landschap te herkennen. Door het onderzoek kon evenwel de oorspronkelijke breedte (ca. ? meter) van deze gracht bepaald worden.

Fig. 7: Het vrijleggen van de binnenste walgracht

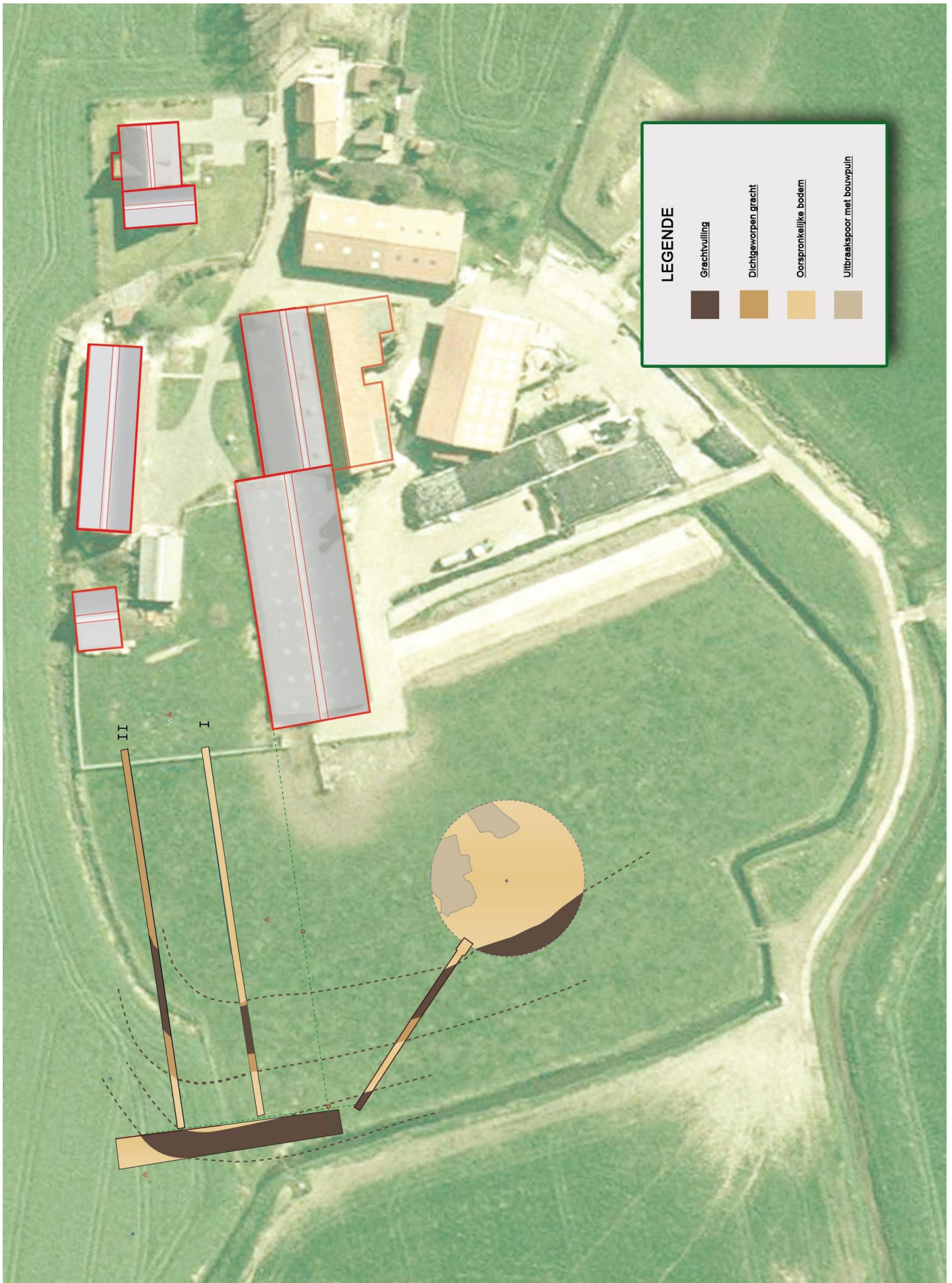

Fig. 8: Situering van de archeologisch onderzochte zone's met de resultaten.

In de zone van de mestilo werd behalve de gracht ook enkele uitbraaksporen van gebouwen aangetroffen. Het zijn kleine puinfragmentjes veldsteen, blauwsteen en baksteen. Van een fragment in baksteen kon het formaat afgeleid worden, 27x13x6 cm, wat een mogelijke datering in de 14de eeuw vooropstelt. De uitbraaksporen wijzen erop dat er zich ook gebouwen op het neerhof bevonden. Bij een vergelijking met andere reeds onderzochte site's met walgracht, blijkt ook op andere plaatsen weinig van de gebouwde gedeeltes bewaard. Vaak waren de gebouwzone's oorspronkelijk licht opgehoogd met de aarde afkomstig uit de grachten. Dit is de reden waarom er veelal van de effectieve gebouwen slechts weinig wordt teruggevonden. Ook werden de bouwmaterialen meestal systematisch gerecupereerd wanneer de site werd verlaten. Ook het nivelleren van de gronden en het opvullen van grachten na het opgeven van de site speelt hierbij een rol.

Fig. 9: Zicht op het uitgraven van de mestilo.

Fig. 10: Zicht op een uitbraakspoor van een gebouw